

PANKKIEN TILANNE

LUOTTOTAPPIOT

Pankkien suurimmat ongelmat ovat luottotappiot sekä järjestämättömistä luotoista saamatta jäävät korot. Viime vuonna pankkien luottotappiot olivat Suomessa 7.6 miljardia markkaa ja tänä vuonna luottotappiot kasvavat selvästi yli 15 miljardin markan.

Myös muissa Pohjoismaissa luottotappiot ovat kasvaneet voimakkaasti. Erityisesti Ruotsissa kasvu on ollut voimakasta. Tänä vuonna ennakoidaan Ruotsissa pankkien luottotappioiksi 53 miljardia kruunua. (Kuva 5: Luottotappiot Pohjoismaissa).

SANEERAUS

Vaikka pankkien tulosongelmia ei ratkaista kulupuolella, on rationointi välttämättöntä ja tehokkaasti toteutettuna merkitsee pankeille vähintään satojen miljoonien kustannussäästöä vuosittain. Keväällä 1992 pankkitoiminnan edellytysten turvaamiseksi sovituisissa toimenpiteissä edellytettiin, että pankit nopeuttavat resurssien käytön vähentämistä yleishallintoa, konttoreita ja henkilökuntaa supistamalla sekä lisäämämällä ponnisteluja yhteistoimintaetujen saavuttamiseksi.

Kuvassa 1 näkyvä puuttuva kakku - liiketappio - muodostunee tänä vuonna noin 17-20 miljardiksi markaksi, kun otetaan huomioon luottotappioiden nousu 15 ja 20 miljardin välille ja pankkikonsernien luvut emopankkien sijasta. Tulos ennen luottotappioitakin on hyvin heikko.

TUOTOT

Korkokate

Talletuspankkien korkokate oli viime vuonna 12.2 mrd mk. (Pankkikonsernien rahoitustoimintakate runsaat 15 miljardia markkaa).

Tänä vuonna korkokatetta pienentävät:

- 1 Järjestämättömistä luotoista saamatta jäävät korot, tänä vuonna 5-7 mrd mk, viime vuonna 2-3 mrd mk, heikennys korkokatteeseen on 3-4 mrd mk.
- 2 Pieni korkomarginaali; Suomessa pankkien varainhankinnan ja luotonannon korkomarginaali oli viime vuonna alle 3 %-yksikköä ja esim. Ruotsissa yli 6 %-yksikköä. Suomalaiset pankit ovat kasvun vuosina hinnoitelleet luottonsa liian halvoiksi. Lähdeverollisten talletusten korko on seurannut varsin hyvin markkinakorkojen kehitystä, kuva 2. Lähdeverotalletusten koron tarkastelu ilman vertaamista markkinakorkotasoon on harhaanjohtavaa.
- 3 Uuden luotonannon vähäisyys. Luottokanta supistuu, jolloin korkokate heikkenee.

- 4 Peruskorko-ongelma
Peruskoron jälkeensäneisyys markkinakorkoihin verrattuna (ns. korkoloukku) aiheuttaa korkokatteeseen noin kolmen, jopa neljän miljardin markan heikennyksen vuodessa.

Muut tuotot

Talletuspankkien muut tuotot olivat viime vuonna 10.8 miljardia markkaa ja kasvoivat 4 %. Tänä vuonna muut tuotot supistuvat; syynä on uuden luotonannon vähäisyys ja se, että palvelumaksut on jo otettu käyttöön. Luotonannon toimitusmaksut ovat normaalivuosina pankeille merkittävä tuloerä.

TOIMINTAKULUT

Talletuspankit (emot) yhteensä vuonna 1991		
	mrd mk	muutos-%
Hoitokulut yht.	17.5	+ 2.4
palkka- ja sos.kulut	8.4	- 0.3
vuokrat	1.0	- 7.4
kiinteistökulut	1.9	+19.1
toimistokulut	1.0	- 5.4
atk-kulut	1.3	- 3.3
markkinointikulut	0.6	-19.5
muut (mm. vakuutus, valvonta, jäsenm., maksut vakuusrahastoille)	3.3	

Kiinteistökulut kasvoivat 19 %, koska pankkien haltuun tuli lisää kiinteistöjä; kiinteistötuotot kasvoivat vain 7.6 %. Vuokrat, toimistokulut ja erityisesti markkinointikulut alenivat merkittävästi.

Miksi hoitokulut alenevat hitaasti ?

Ensinnäkin kulujen karsinta näkyy tuloksissa vasta vähitellen. Palkkojen ja muiden henkilöstökulujen kasvu on pysähtynyt kaikissa pankkiryhmissä. Ongelmana on kuitenkin sosiaalikulujen kasvu, jonka syynä ovat työttömyysvakuutusmaksujen nousu ja eläkesäätiöiden omaisuusarvojen alennukset.

HENKILÖSTÖN VÄHENTYMINEN

Kuva 3. Talletuspankkien henkilökunta on vähentynyt vuoden 1989 huipusta jo noin 10 000 henkilöä, mikä vastaa parin miljardin markan kustannussäästöä vuositasolla. Osavuositaksausten mukaan liikepankkikonsernien henkilöstö on supistunut viime vuoden elokuun lopusta tämän vuoden elokuuhun noin 2300 henkilöä.

KONTTORIEN VÄHENTYMINEN

Kuva 4. Pankkikonttorien ja pankkipalveluja antavien postitoimipaikkojen määrä on vähentynyt huippuvuosista jo lähes 3000:lla.

Aikaisempina vuosina konttorien vähentämisellä ei voitu merkittävästi parantaa kannattavuutta, mutta nyt on maksujärjestelmien kehittymisen ja asiakkaiden käyttäytymisen muutoksen kautta päästy tilanteeseen, jossa konttoriverkon supistamisella saadaan aikaan merkittäviä kustannussäästöjä.

YHTEISTOIMINTASOPIMUKSET

Tästä on esimerkkinä pankkitekhninen yhteistyö esim. Pankkiyhdistyksen puitteissa ja tänä syksynä aloitettu atk-yhteistyö KOP:n ja osuuspankkien kesken.

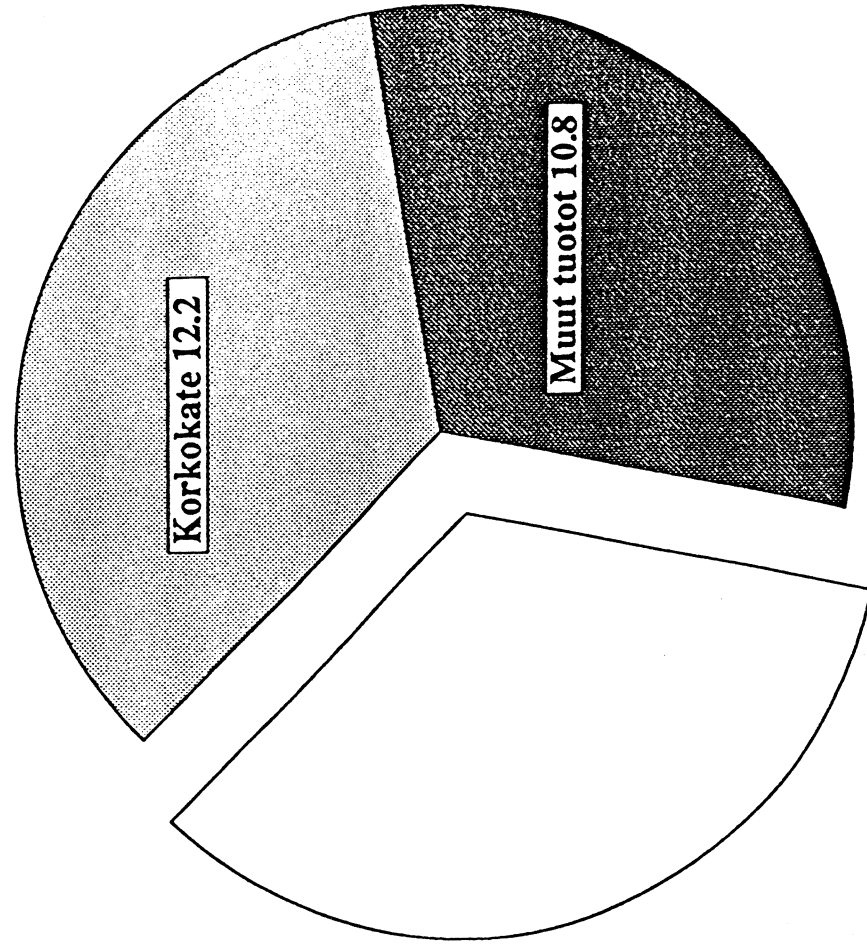
FUUSIOT

Fuusioita ei voi perustella sillä, että suuri pankki on tehokkaampi kuin pieni. Eri maissa tehtyjen tutkimusten mukaan pankin kokoon perustuvat edut häviävät jo melko pienellä koolla (tase noin 500 mmk, suurilla voi olla lievä haitta). Sen sijaan konttorien määrällä on vaikutusta eli yksinkertaistaen mitä vähemmän konttoreita, sitä tehokkaampi pankki.

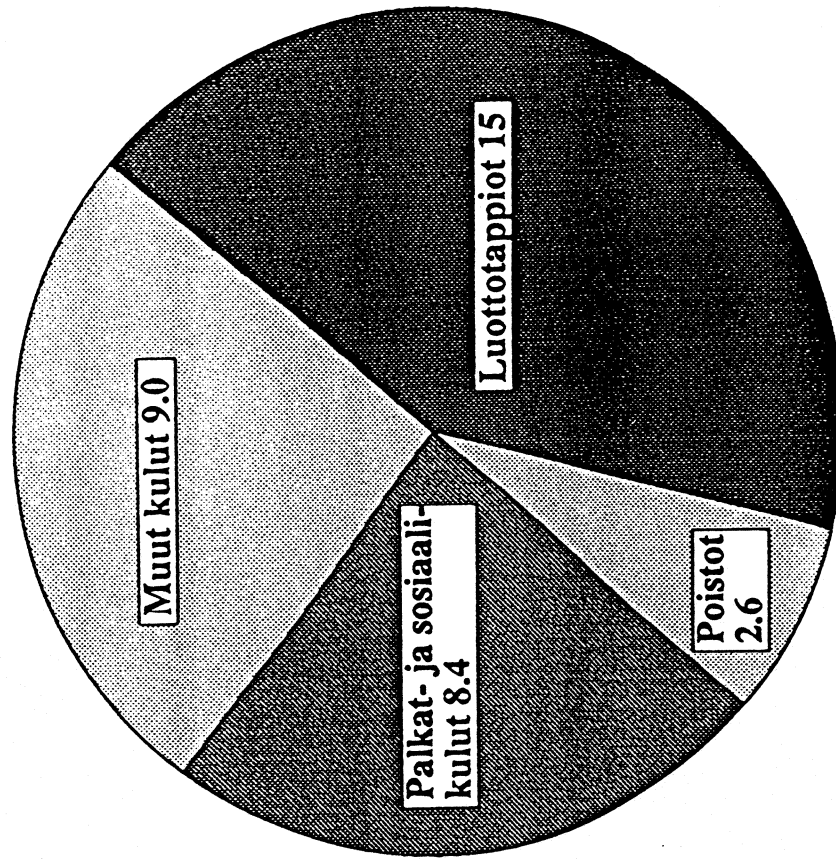
TALLETUSPANKIT YHTEENSÄ

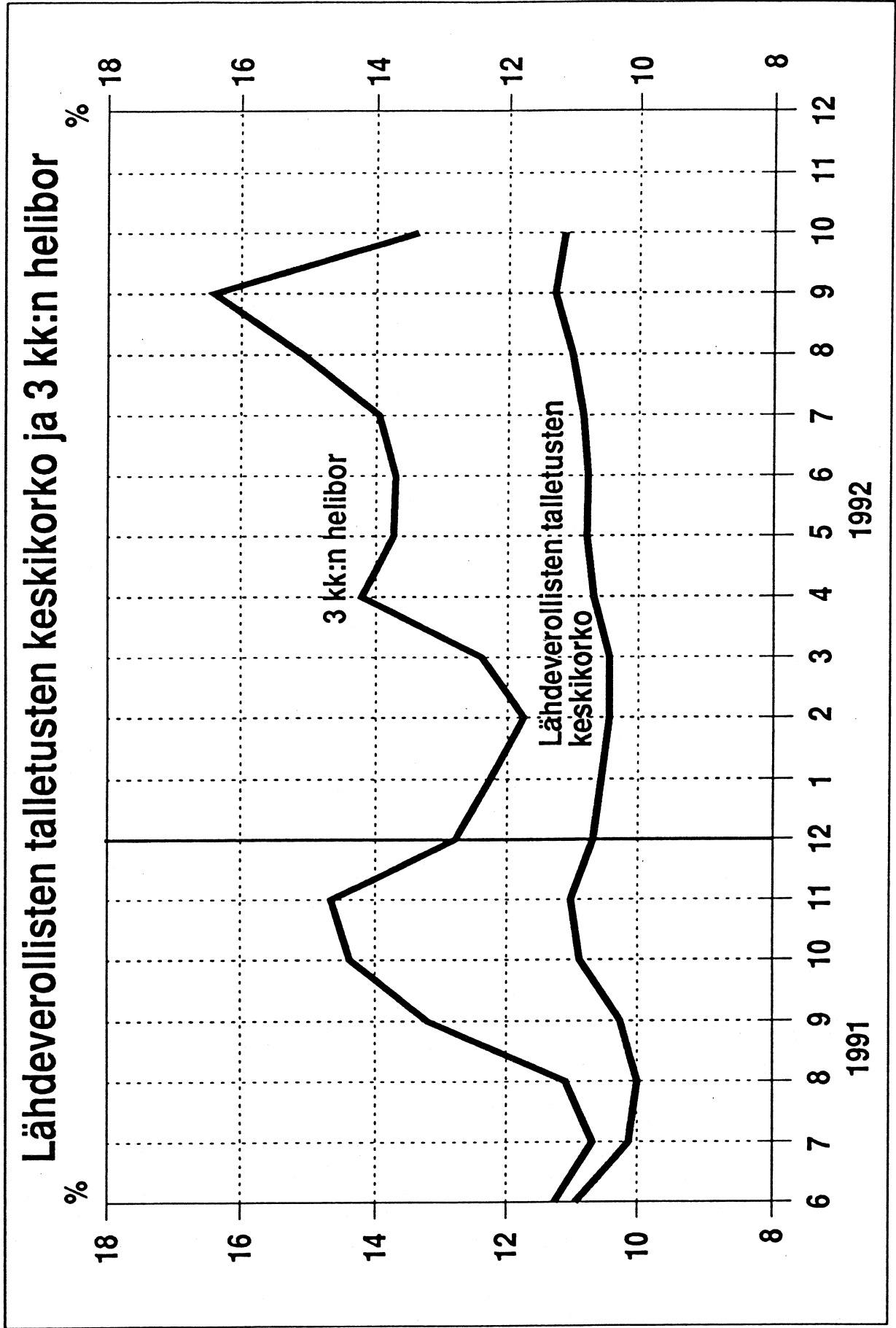
(EMOPANKIT 1991, LUOTTOTAPPIOARVIO 1992)

Pankkien tuotot 23 mrd.mk

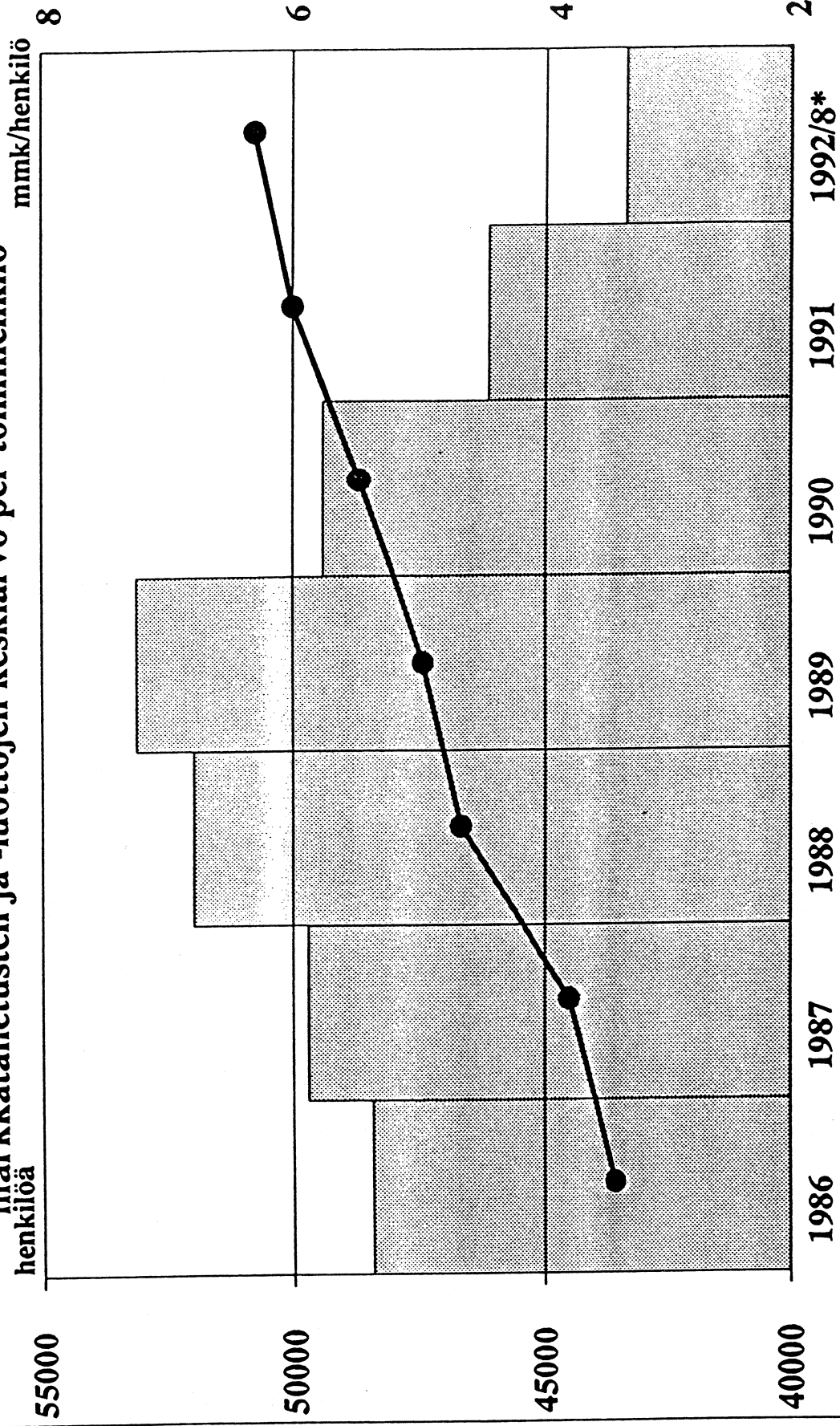

Pankkien kulut 35 mrd.mk

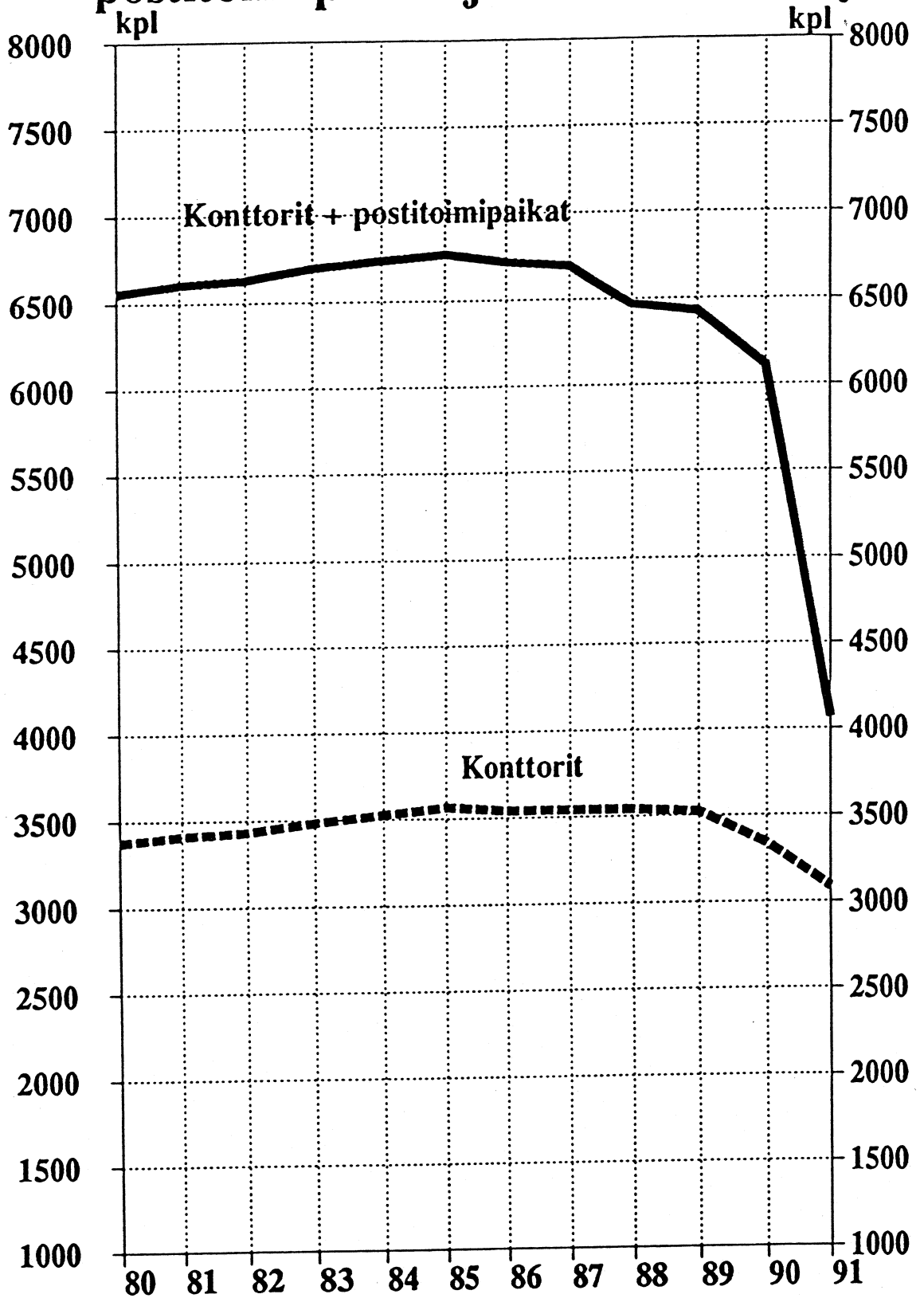
Talletuspankkien henkilöstö ja pankkien
markkatalletusten ja -luottojen keskiarvo per toimihenkilö

Lähde: Tilastokeskus

* Arvio

Talletuspankkien konttoreiden ja postitoimipaikkojen määrän kehitys

Lähde: Tilastokeskus, Pankit: Vuositilasto

LUOTTOTAPPIOT POHJOISMAISSA

